

fremstilling af art og omfang af fritidsbehov, samt i hvilken grad de kan honoreres ud fra såvel ressourcer og deres tilgængelighed som konkurrencen om arealerne med henblik på produktion, fredning o. a. Undersøgelsen bygger på iagttagelser og publikationer om emnet på nationalt plan. Resultaterne af det sidstnævnte kan ikke blive bedre end det materiale, der findes, fx mangler systematisk data for Danmark, men derudover bringes overvejelser om rekreative områders økologiske kapacitet og mulighederne for at tilfredsstille menneskers behov, uden at de ødelægger det for hinanden. Forfatterens personlige syn på det berettigede i arealforbrugende fritidsaktiviteter («... arbejde og leg har ikke forskellig moralsk værdi...») gør bogen til mere end et opslagsværk og bibliografi og litteraturhenvisninger giver en god indgang til studiet af rekreativ aktivitet.

Ruth Helkiær Jensen

Johannes Humlum i samarbejde med Hans Sylvain Thomsen: Kulturgeografisk Atlas.

Bd. 1: Atlas. 7. udg. Gyldendal, København 1975. 139 s. med kort + forklaring, indholdsfortegnelse og index. 19,5 × 26,5 cm. Kr. 138.00.

Professor Humlums helt uundværlige Kulturgeografiske Atlas er udsendt i 7. udgave, denne gang med H. Sylvain Thomsen som medarbejder. Kortmateriale bliver stadig mere differentieret med relativt flere regionale kort, og emnekredsen udvides (transportkort, mineralproduktion i Kina).

Kulturgeografisk Atlas er »en institution« i al dansk geografiundervisning. Det kan derfor ikke påskønnes nok, at det revideres hyppigt, det er ligefrem en nødvendighed, som enhver håndbog med dette emne burde opfylde.

Ruth Helkiær Jensen

Nurul Islam (ed.) 1974: Agricultural Policy in Developing Countries.

Proceedings of a Conference held by the the Int. Econ. Ass. at Bad Godesberg. Macmillan London 1974. XXXI + 565 s., 22 × 13,5 cm. £ 10.00.

Bogen giver økonomers syn på U-landenes landbrugsudvikling fra forskellige vinkler. Enkelte indlæg er matematiske

modeller, de fleste helt verbalt beskrevet og lette at læse. Blandt emnerne må nævnes: kornarternes fremtidige udvikling, fødevarerforsyning og befolkning i U-lande (Esther Boserup) og flere case-studies, bl. a. et om Argentinas udenrigthandel. Bogen supplerer geografers viden om økonomiske forhold bag landbrugsudvikling.

Sofus Christiansen

D. B. Grigg: The Agricultural Systems of the world. An Evolutionary Approach. Combridge University Press, London 1974. IX, 358 s., 26 fig., 48 tabeller. 15 × 23 cm. £ 2.75.

I økologisk kulturgeografi mangler man en bog om verdens landbrugssystemer. Man har gode oplæg, fx Dumont's Types of Rural Economy og Duckham's Farming Systems of the World, men alligevel er Grigg's bog anderledes, omend stadig kun et godt oplæg?

Første del bygger på en historisk fremstilling af landbrugets udvikling. I anden del benyttes Whittlesey's landbrugstyper (modificeret) som grundlag for en gennemgang af det nutidige landbrug.

Beskrivelsen af den »gamle landbrugshistorie« er summarisk, og der forekommer enkelte skæmmende fejl deri (sweet potato = xanthosoma!). Den nyere landbrugshistorie er lykkedes bedre; der er trukket på en del helt ny litteratur.

Anden del behandler shifting cultivation (»Skiftebrug« efter det svenske), asiatisk risavl, nomaderne, mediterrant landbrug, mixed farming, mejeribrug, plantager, ranching og de store kornbrug.

Bogen er baseret på et uhyre materiale og er alene derfor værdifuld. Det forekommer imidlertid, at den ikke når at skildre sit forehavende: landbrugssystemer. D. B. Grigg har gjort et vældigt godt arbejde, som må kunne blive basis for en længe savnet landbrugsgeografi.

Sofus Christiansen

Karl Ruppert (Hrsg.): Agrargeographie. Wege der Forschung. Bd. 171) Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1973. IX, 511 s., kort og figurer. 13 × 20 cm. DM 61.60.

En antologi med overvejende tyske bidrag. Bogens intension er at vise metodologisk vigtige arbejder, der markerer landbrugsgeografiens udvikling som videnskab fra H. Bernhards afhandling

(1915) om agrargeografi som videnskabelig disciplin til Kostrowickis typologisk disponerede Agrargeographie in Polen (1957). To forhold synes at komme til at spille en rolle i landbrugsgeografiens videre vækst: erkendelsen af historiske faktorerens betydning for agrarlandskabet i dag og en voksende forståelse af, at de ændringer, det moderne landbrug påfører landskabet, vil gribe langt ind i fremtiden.

Ruth Helkiær Jensen

Norbert Csáki: Land Supply and International Specialization in Agriculture. Akadémiai Kiadó, Budapest 1974. 102 s., 15 tavler, 10 fig. 17 × 25 cm. \$ 6.60.

Bogens emne behandles i en teoretisk del, der bl. a. indeholder definitioner, et afsnit om produktionsstruktur i forhold til givne ressourcer på forskelligt niveau, og et, der fordyber sig i arealdifferentiering i Østlandene sat i relation til den planlægning, der finder sted. Den er et indlæg i bestræbelserne henimod den optimale internationale specialisering, men når kun til at fremlægge en række relationer mellem landbrugsproduktion målt på forskellig måde og udtryk for udviklingsniveau (nationalindkomst, eksport).

Interessantest er diskussionen om den komplementære og den konkurrerende specialisering.

Ruth Helkiær Jensen

A. P. A. Vink: Land Use in Advancing Agriculture.

Springer-Verlag, Berlin, 1975. 394 s., 17 × 24 cm. DM 60.-.

Denne bog bygger på forfatterens store indsigt i jordbundslæren, der spiller en dominerende rolle som grundlag for de refererede land use-undersøgelser. I de første tre kapitler behandles analyser og forskellige klassifikationer inden for land use, og kapitel 4 giver en kort oversigt over naturmiljøets elementer. Det følgende afsnit om »landscape ecology« angiver dels nogle beskrivelser af et landskab og dets planters krav til miljøet samt deres respons på forskellige jordbundskvaliteter; endvidere belyses landskabets evne til at modstå en udnyttelse, og menneskets muligheder for at gribe regulerende ind i miljøet f. x. med gødning og vanding.

Begrebet »land evaluation« diskuteres derpå; der skelnes mellem, »den aktuelle anvendelighed« af et område – der ikke behøver at være identisk med den aktuelle land use – og »den potentielle anvendelighed« efter en indsats af arbejde og kapital i et omfang, som den enkelte landmand normalt ikke har mulighed for at iværksætte. Her omtales f.x. anlæg af store kanalsystemer og ændringer af landskabets infrastruktur gennem vej anlæg og udstykninger. Det afsluttende kapitel gør rede for nogle udførte ændringer i land use, specielt fra Holland, og for FAO's planer for U-landenes produktionsudvidelser frem til 1985.

Nogle afsnit er lettilgængelige, men de mange kortfattede referater af undersøgelser og klassifikationer er mindre overskuelige og kræver i en fordybelse i original-litteraturen.

Kr. M. Jensen

Paul C. Mangelsdorf: Corn. Its Origin, Evolution and Improvement.

Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1974. 262 s., talr. fotos. 22×26,5 cm. \$ 20.00.

Gennem næsten 50 år har Mangelsdorf studeret majsplanten, og i tyve kapitler præsenteres denne omfattende viden. Hovedvægten i bogen er lagt på majsens ældste former og de planter, majsens formodes at stamme fra. Efter genetiske og arkæologiske studier synes konklusionen at være, at det store antal majsvarieteter har deres oprindelse i mindst 6 oprindelige typer, hvoraf to stammer fra Mexico, en fra Colombia og tre fra Peru. Den tidligere af Mangelsdorf og Reeves fremsatte hypotese om El Gran Chaco som oprindelsesstedet er forladt efter de senere udgravninger i Mexico.

Bogen behandler også udviklingen af de mange majshybrider og de store muligheder, der endnu synes at være for fremavlen af nye mere ydedygtige og mere ernæringsrigtige planter med f.ex. et større lysin-indhold.

Kr. M. Jensen

H. H. Cole & Magnar Ronning (eds.): Animal Agriculture.

The biology of domestic animals and their use by man. W. H. Freeman & Co., San Francisco 1974. 788 s., 354 ill., 158 tlv. 18×25 cm. £ 7.10.

I 49 oversigtsartikler skrevet af næsten ligeså mange specialister er her behandlet de fleste sider af husdyrbruget. Emnerne er samlet i grupper hvor man først får gennemgået slutprodukterne og derpå de enkelte dyregrupper – deres røgt og pleje, forædlingsarbejdet og dyrenes fysiologi. De fleste artikler bygger på US-amerikanske forsøgsresultater, men mange af analyserne præsenterer også normer, der kan være til stort udbytte ved en global behandling af husdyr-produkterne som del af Verdens fødevarerforsyning, og til en vurdering af husdyrene som et led i næringsstof-kredsløbet. Hver artikel er forsynet med litteraturliste og bogen er godt illustreret med billeder, diagrammer og enkelte kort.

Kr. M. Jensen

Brian Fullerton & Alan F. Williams: Skandinavia.

Catto & Windus, 2. udg. London 1975. 375 sider 64 fig., 34 tavler. 14×22 cm. £ 2.75.

Bogen er ifølge forordet ment som en indføring i Skandinaviens geografi, beregnet for studerende, handelsfolk og visse rejsende, der gerne vil vide besked om, hvad de ser. Med det væld af informationer, bogen indeholder, må dette ønske nok kunne opfyldes, i hvert fald, når det drejer sig om ikke-skandinaver, men selv disse vil kunne have udbytte af denne bog.

Skulle man indvende noget generelt, må det vel være, at forfatterne nærmest er for elskværdige i deres vurdering af Skandinavien (defineret som Danmark, Finland, Sverige og Norge), men man bliver jo som regel glad ved at læse noget pænt om sit eget land. Vel er bogen en geografi, og naturgeografien er ikke helt forsømt, men hovedvægten er lagt på det kulturgeografiske stof, og i konsekvens heraf er der medtaget en del historie og noget om de sociale forhold.

I det store og hele er der ikke mange fejl, og ingen særlig store. Af de lidt mere kedelige mangler noterer jeg, at Samerne overhovedet ikke er omtalt, endsige deres problemer. Kampps kort over de landbrugsgeografiske regioner i Danmark bringes helt uden kommentar. Af mindre fejl kan nævnes »den gamle Oksevej til Fyn« (s. 45), under kortet fig. 12 står der, at grænserne er fra slutningen af 15. århundrede, men det stem-

mer ikke med kortets indhold. Kortet fig. 26 er naturligvis allerede forældet. Fig. 28 viser ikke de inddæmmede arealer ved Amagers vestkyst, der står blot »Reclamation Area«. S. 45 angives det, at tertiære bjergarter kommer frem i kysten, hvilket ses bedst ved Stevns, hvor det hvide kridt (Senonian) og limsten (Danian) kommer frem i klinten, men i hvert fald senonet er vel ikke tertiært. Til de mindre, men sine steder ret generende fejl, hører de mange trykfejl især i navnene, men retfærdigvis må det jo indrømmes, at det er svært for udlændinge, der ikke er helt fortrolige med det skandinaviske navnestof.

Ser man bort fra disse småting – og det bør man – er det en meget læseværdig bog, der dog især kan anbefales ikke-skandinaver, men takket være et udmærket register er den tillige en fortrinlig håndbog for enhver, der ønsker pålidelige, alsidige og ret objektive oplysninger om vore dages Skandinavien.

S. Böcher

Urban and Regional Research in Denmark.

1972–1973. 1973–1974. An annotated list. Prepared by the Danish Buildings Research Institute, Department of Urban and Regional Research for the Group of experts on Urban and Regional Research, United Nations Economic Commission for Europe. 1974. 104 s. + 5 blade. A4. Kr. 41,40.

Statens Byggeforskningsinstitut er af boligministeriet blevet udpeget som nationalt center for kontakt, samarbejde og dokumentationstjeneste om by- og regionforskning under FN. Institutet har indsamlet beskrivelser af danske forskningsprojekter vedrørende dette emne for årene 1972–73 og 1973–74 og har udgivet denne standardiserede, engelsksprogede oversigt, som i en summarisk og skematisk form giver et let tilgængeligt billede af forskningsfeltet. I alt er beskrevet knapt 100 større eller mindre projekter.

Christian Wichmann Matthiessen

Lars Bugge Andersen, Henrik Toft Jensen, Viggo Plum & Søren Villadsen: Samfundsanalyse og erhvervsstruktur.

En håndbog til lokale og nationale analyser af erhvervsstrukturens udvikling i